

**Комплексна оцінка
втрат трудового
потенціалу
внаслідок
передчасної
смертності**

Наталія Рингач,

Інститут демографії і соціальних
досліджень ім. М.В. Птухи

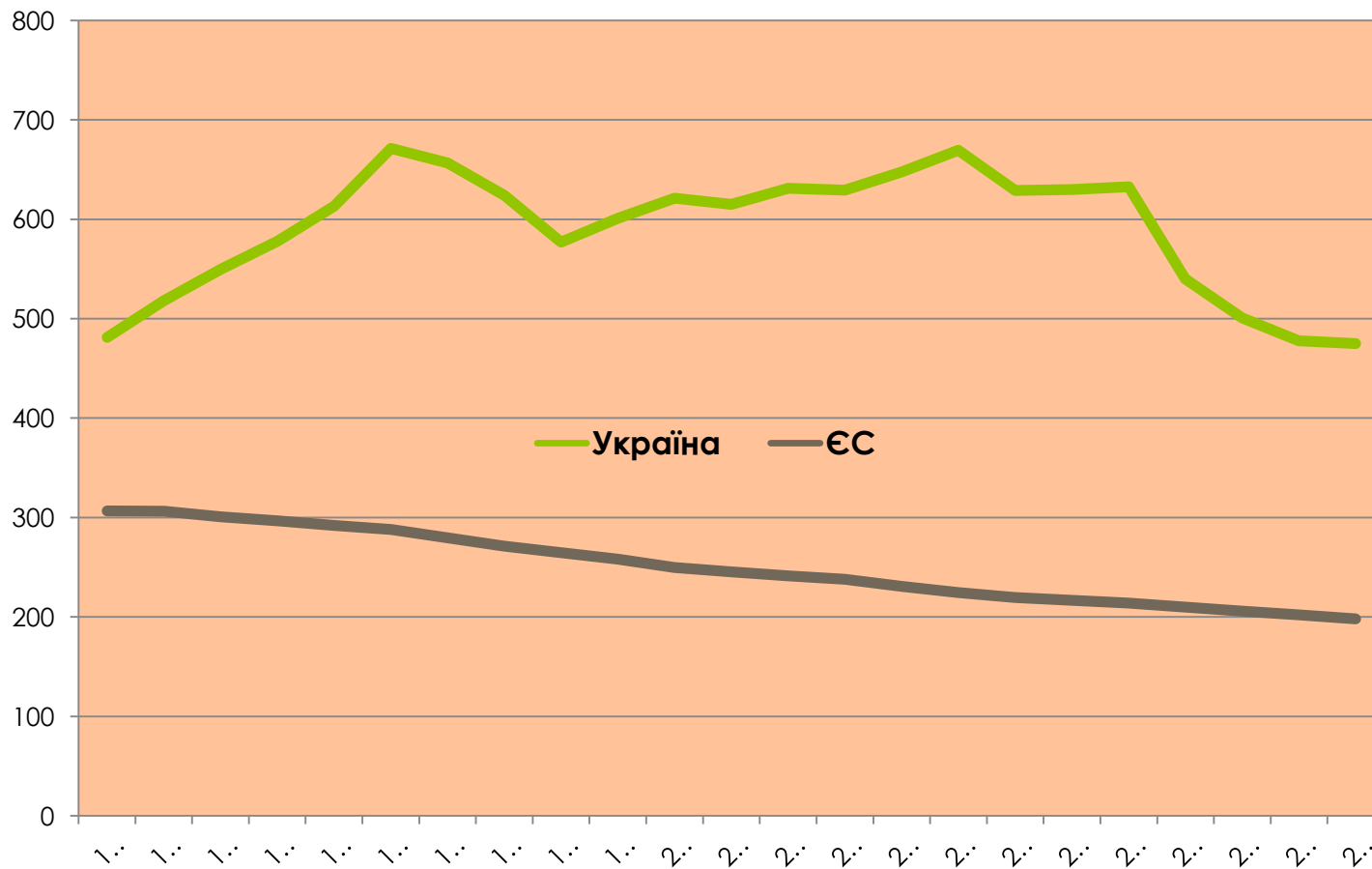
НАН України

Київ, 19 травня

Збитки через хвороби, травми та передчасну смертність:

- недовироблена продукція;
- втрати національного доходу;
- недоотриманий чистий продукт;
- оплата листків непрацездатності;
- утримання стаціонарних і амбулаторних лікувальних закладів;
- вартість надання медичної допомоги в разі хвороби, травми (лікування, медикаменти, догляд, реабілітація);
- втрати робочого часу та зниження продуктивності праці;
- витрати на пенсії, допомоги.

Передчасна смертність, Україна, ЄС, стандарт. показник на 100 тис. нас.

Вагомість втрат

Понад **85%** всіх втрат через передчасну смертність сконцентровано в **інтервалі працездатного віку** (15-59 років), а для таких причин як травми, отруєння, нещасні випадки, інфекційні й паразитарні хвороби та хвороби органів травлення – навіть **більше 90%!**

Комплексна оцінка демографічних втрат внаслідок передчасної смертності НАВІЩО?

- Не лише статистика реальних смертей, а й обсяги років потенційного життя, недожитого через настання смерті
- Опосередкована оцінка недоотриманої вигоди у еквіваленті втраченої частини національного продукту
- Ілюстрація можливого виграшу від втручання, спрямованого на скорочення рівня передчасної смертності (в цілому чи від певних причин)

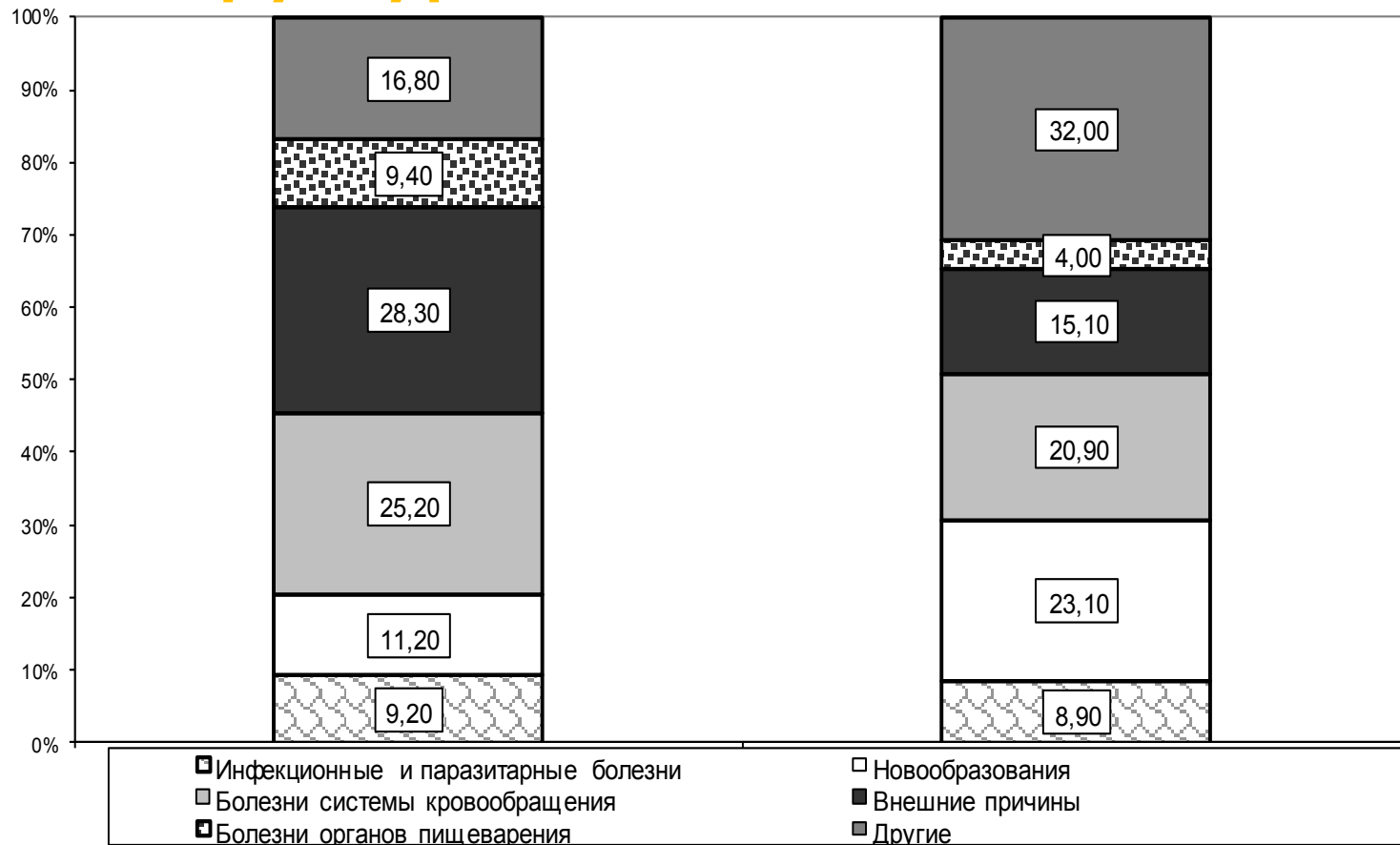
Potential years of life lost, PYLL, Показник втрачених років потенційного життя, ВРПЖ

$$\frac{\sum (65 - \text{age of death}) \times \text{number of deaths at each age}}{\text{Number of people ages 65 and younger}} \times 100,000$$

Індекс ВРПЖ, за причинами смерті, Україна, 2006, 2013 рр., обидві статі, на 100 тис. нас.

Причини смерті	2006	2013	зниження, %
I. Інфекційні і паразитарні хвороби	931,6	718,5	22,9
II. Новоутворення	1252,6	1158,3	7,5
IX. Хвороби системи кровообігу	2399,3	1890,1	21,2
XI. Хвороби органів травлення	924,8	752,4	18,6
XX. Зовнішні причини	3110,8	1929,9	38,0
Всі причини	10526,3	7895,3	25,0

Статеві відмінності величини втрат структура ВРПЖ за статтю, 2013

Найбільші збитки – через втрати у працездатному віці

- Обрахована у доларовому еквіваленті частина недоотриманого через передчасну смертність ВВП становила у 2013 р. понад **12 млрд. \$**,
- з них у інтервалі **15-59 років** – понад **10 млрд. \$!**

Основні причини втрат

Причини смерті	Втрати, млрд. \$		Частка втрат за рахунок смертності в віці 15-59 р., %
	0-64 р.	15-59 р.	
Всі причини, в тому числі:	12,146	10,038	85,5
Інфекційні й паразитарні хвороби	1,105	1,046	94,7
Новоутворення	1,782	1,571	88,2
Хвороби системи кровообігу	2,908	2,562	88,1
Хвороби органів дихання	0,469	0,405	86,4
Хвороби органів травлення	1,158	1,113	96,2
Зовнішні причини	2,969	2,766	93,1

Хвороби системи кровообігу

У 2013 р. 77,6 тис. українців, які пішли з життя через серцево-судинні захворювання, не досягнули віку 65 років. При цьому більшість з них (55,2 тис.) становили чоловіки.

показник ВРПЖ становив 1890,1 на 100 тис. нас. у віці 0-64 роки, для чоловіків - 2904,5.

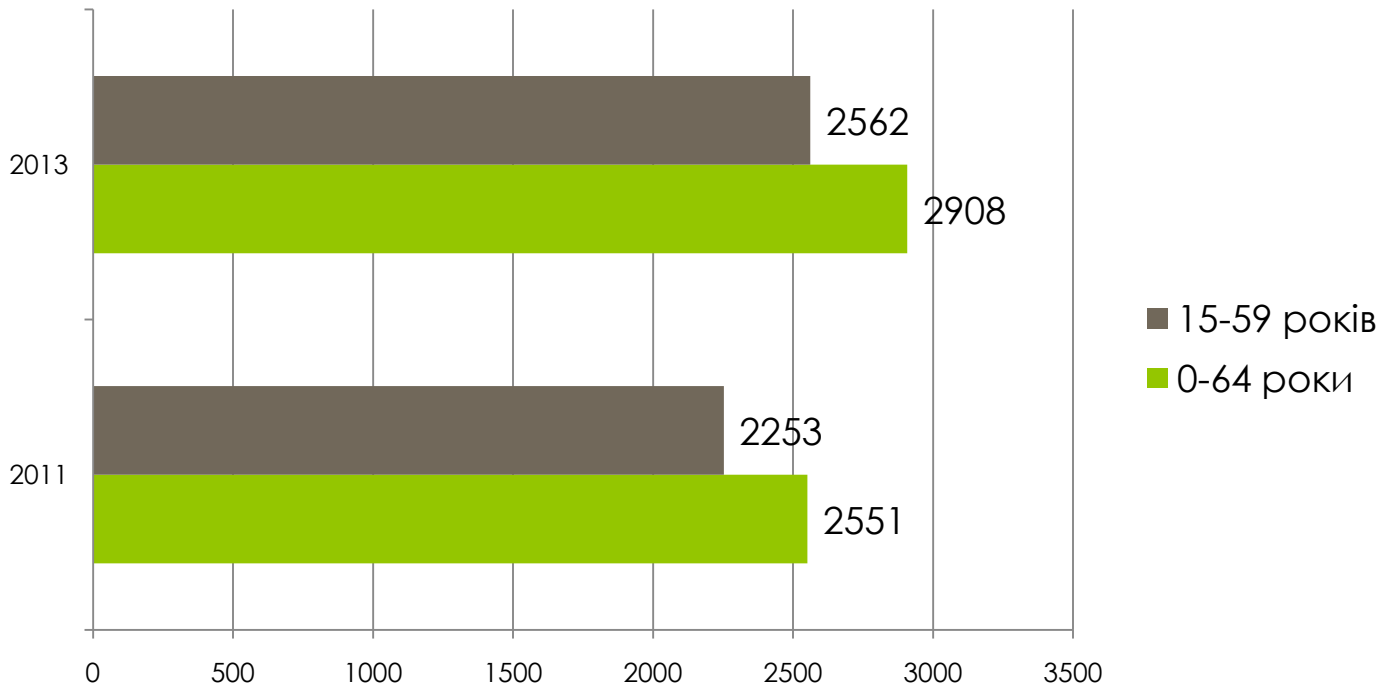
у структурі ВРПЖ для обох статей у ХСК друге рангове місце (23,9%), перше - за зовнішніми причинами (24,4%).

Втрати років потенційного життя через смертність від хвороб системи кровообігу, 2013

	Вікові інтервали, років									Сума ВРПЖ	
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	0-64 р.	15-59 р.
Недожито до 65:	47,5	42,5	37,5	32,5	27,5	22,5	17,5	12,5	7,5		
через ХСК, в т.ч.:	91	239	672	1374	2324	3807	6344	12941	18681	725647,5	718292,5
Ішемічну хворобу серця	22	99	273	523	908	1628	3053	6758	11636	373837,5	319260
Інсульты	21	36	81	181	386	726	1304	2754	4123	146060	126565

Вартість ВРПЖ через передчасну смертність від ХСК (в т.ч. у працездатному віці), млн. \$, 2011, 2013 рр.

Механізми профілактики втрат від ХСК на виробництві

- Включення превентивних заходів у колективні договори, програми заходів з охорони праці
- Загальні та персоніфіковані заходи
Соціальний пакет (в т.ч. поліс приватного медичного страхування)
- Спектр (первинна і вторинна профілактика) – від корекції способу життя до допомоги у невідкладних ситуаціях)

Висновки:

- Через передчасну смертність Україна щорічно втрачає значну кількість людського і трудового потенціалу: в 2013 р. показник втрачених років потенційного життя становив **7895,34** на 100 тис. нас. в віці до 65 років. Збитки у вигляді недоотриманого національного продукту можна оцінити в **12,146 млрд. \$**. **З них 10,038 млрд. \$ – за рахунок населення працездатного віку!**
- Майже $\frac{3}{4}$ втрат (72%) детерміновано чотирма основними класами – зовнішніми причинами, хворобами системи кровообігу, новоутвореннями та інфекційними хворобами.
- Існує статева диспропорція - величина втрат для чоловіків більш ніж у 2 з половиною рази вагоміша, ніж у жінок. Різняться як величини внеску різних причин, так і їх значущість. Так, у чоловіків максимальна частка втрат зумовлена зовнішніми причинами (майже вдвічі вища за таку у жінок (28,3% и 15,1%). Для жінок же на перших місцях – онкологічні захворювання і ХСК.
- Зменшення кількості (погіршення якості) людських ресурсів є однією з найгостріших загроз соціально-економічному розвитку, що вимагає як своєчасного усвідомлення, так і розробки дієвих превентивних заходів.

Як використовувати?

- Кількісна оцінка втрат через передчасну смертність - інструмент, що забезпечує прийняття науково обґрунтованих рішень (на різних рівнях)
- Розробка політики та стратегій, спираючись на аргументоване визначення пріоритетності тих або інших заходів
- Можливість фокусування на найважливіших точках й напрямках втручань, розробки конкретних програм, спрямованих на попередження втрат людського і трудового потенціалу, а після реалізації – судити про їх ефективність
- Наочний дієвий спосіб проілюструвати наявні загрози та візуалізувати можливі вигоди проектів

**Випив? Вибери,
хто тебе повезе додому..**

Дякую за увагу!
Всім здоров'я, миру та благополуччя!